

Prevence školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je vážným problémem, jehož řešení si vyžaduje náročnou práci s žákem a často také s rodiči žáka.

Školní úspěšnost i neúspěšnost je ovlivňována osobností žáka – např. nízkou odolností vůči zátěži, poruchami učení a chování, zdravotními komplikacemi žáka, vysokou absencí žáka, ale také nemotivujícím rodinným zázemím. Žáci jsou často ohroženi sociálně nežádoucími jevy, mají problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole.

Při řešení školních neúspěchů je nutná úzká spolupráce pedagogických pracovníků, zákonných zástupců a žáka samotného. Často je nutná i konzultace s odborníky. Strategie předcházení školní neúspěšnosti vychází z Vyhlášky č. 27/2016Sb a jejím cílem je vytváření podmínek ke zlepšení školní úspěšnosti.

1. Příčiny školní neúspěšnosti

- a) osobnost dítěte – emoční labilita, nízká sebedůvěra, poruchy učení, poruchy chování a jiné zdravotní komplikace žáka
- b) rodina – složitá rodinná situace, nepodnětné rodinné prostředí
- c) nedostatky ve výchovně vzdělávacím procesu ve škole – nedostatečná motivace, nerespektování vývojových hledisek a principů pedagogické práce, problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole (mezi spolužáky, v celém třídním kolektivu, vztah s učitelem)
- d) nedostatečná docházka do vyučování

2. Doprovodné projevy školní neúspěšnosti

- a) neurotické příznaky – bolesti hlavy, břicha, nechutenství, zvracení, tiky, školní fobie
- b) poruchy chování – záškoláctví, útěky ze školy nebo z domova
- c) obranné mechanismy – ztráta motivace, pocit méněcennosti, fantazie, regrese/útlum

3. Řešení školní neúspěšnosti

Je nutné podrobit dítě kvalitní pedagogické, speciálně-pedagogické a případně psychologické diagnostice, aby byly odhaleny konkrétní příčiny selhávání žáka ve škole. Diagnostika žákových možností, učebních stylů a vzdělávacích potřeb nám pak umožní nastavit vhodná opatření. Je potřeba reagovat včas tak, aby žák byl schopen zastavit svůj pokles výkonu a případně se vrátit mezi "školně úspěšné žáky".

Individuální opatření na základě diagnostiky a zjištěných potřeb žáka:

- a) **Poruchy učení a chování, jiná zdravotní omezení a znevýhodnění:** kompenzace nedostatků s pomocí speciálně pedagogických metod a postupů na základě doporučení z PPP nebo SPC, integrace žáka a vytvoření IVP nebo zařazení žáka do třídy zřízené dle § 19., používání vhodných metod práce, motivace – zažití úspěchu, možnost opravit si známku, individuální konzultace ve vyučování i mimo něj, spolupráce s PPP – integrace na základě podpůrných opatření doporučených poradnou.

- b) **Žáci sociálně znevýhodnění:** motivace žáka k učení, spolupráce s rodinou, vytvoření podmínek pro domácí přípravu i ve škole ve volných hodinách, přístup k internetu ve škole, využít pomoc asistentek pedagoga.
- c) **Žáci s vysokou absencí:** včas žákům nabídnout podporu při zvládnutí zameškané látky – plán zvládnutí učiva a termíny dozkoušení, konzultace s žákem a rodiči, kde se domluví zvýšený dohled nad žákem, individuální konzultace s vyučujícím problemového předmětu, při které se domluví pravidelné individuální konzultace nebo bude doporučen konkrétní žák z vyššího ročníku v rámci školního dobrovolnického projektu Dobré duše, který pomůže s doplněním a osvojením učiva.

Ve všech případech je potřeba zvyšování motivace a sebedůvěry: klademe na dítě přiměřené nároky, zdůrazňujeme jeho pozitivní stránky, oceňujeme jeho jedinečnost, umožňujeme dítěti vyslovovat vlastní názory, podporujeme aktivitu dítěte, pomáháme dítěti a radujeme se z jeho úspěchů, rozvíjíme u dítěte pocit empatie, vyhýbáme se negativnímu srovnávání.

Výhodou je aktivní zapojení učitelů: znají žákovy vzdělávací možnosti a jsou se žákem v pravidelném kontaktu, mají přehled o úrovni vědomostí a dovedností žáka, spolupracují s třídním učitelem, znají příčiny jeho nedostatků při plnění školních povinností, znají žákovo rodinné zázemí a jeho zdravotní stav, stanovují pravidla vzdělávacího procesu a způsoby hodnocení v daném předmětu, efektivně podporují žáka a motivují jej ke školní práci, nabízejí žákům a jejich zákonným zástupcům konzultační hodiny.

4. Postup při řešení školní neúspěšnosti – plán podpůrných opatření

Plán podpůrných opatření pro neprospívající žáky je souhrn opatření, která jsou nabízená žákům a jejich rodičům, a který se podpisem všech stran stává pro všechny závazným.

Hlavním opatřením je jednoznačně zvýšená spolupráce s rodiči!

- a) Po prvním čtvrtletí třídní učitelé informují rodiče žáků, kteří za toto čtvrtletí neprospívají (jsou hodnoceni známkou nedostatečný, vyučující vyhodnotí vývoj jako rizikový).
- b) Podle zájmu je možné využít individuální konzultaci žáka s výchovným poradcem (případně rodičů, žáka a VP) - diagnostika školní neúspěšnosti a poradenství (např. nastavení podpory při učení, zjištění učebních stylů).
- c) Pokud se situace nezlepšuje, bude nabídnut žákovi plán podpůrných opatření.
- d) Pokud je nepřítomnost žáka vyšší než 30%, nabídne vyučující daného předmětu podporu žákovi tak, aby byl žák schopen kompenzovat svou absenci (plán práce, termíny zkoušení, obsah učiva, možnost individuální konzultace, doučování se spolužáky atd.).
- e) Na závěr školního roku by měla být podpora vyhodnocena třídním učitelem.

5. Formy a metody práce při řešení školní neúspěšnosti

- a) stanovení přiměřeného obsahu učiva – učitel stanovuje obsah učiva určený k osvojení v rozsahu, který odpovídá žakovým vzdělávacím možnostem (zdravotním, intelektovým i sociálním)
- b) zadávání pravidelných úkolů vycházejících ze stanoveného obsahu učiva, tj. podpůrného plánu – zadání práce pro domácí přípravu – dílčí úkoly odpovídající žakovým vzdělávacím možnostem
- c) užívání podpůrných aktivit – oznámení písemné práce, stanovení termínu zkoušení z konkrétního učiva, umožnění opakovaného opravného pokusu
- d) používání podpůrných pomůcek při samostatné práci – přehledy, tabulky, kalkulačky, nákresy, aj. dle charakteru předmětu, které pomohou žákovi lépe se orientovat v učivu
- e) individuální práce se žákem v rámci individuálních konzultací i v rámci vyučovací hodiny – pomoc žákovi odstranit výrazné mezery v učivu, podpora při výuce při výkladu nového učiva
- f) vedení písemných záznamů o průběhu podpůrného plánu – zadání úkolu, termín splnění, poskytování pravidelných informací o průběhu podpůrného programu rodičům a výchovnému poradci – informace o přístupu žáka k plnění povinností v časovém sledu
- g) domluva konzultační hodin, kdy si učitel zve žáka na konkrétní termín v případě, že žák potřebuje opakovaně vysvětlit probírané učivo, učitel telefonicky zve rodiče současně se žákem, aby je informoval o pravidlech práce, aby se s rodiči dohodl, jak mohou své dítě podpořit
- h) doučování ve spolupráci se staršími žáky (viz školní dobrovolnický projekt Dobré duše)

Vypracovala: Mgr. Petra Zítková

Projednáno a schváleno na pedagogické radě dne 26. 1. 2023

Mgr. Daniel Petříček, ředitel školy

.....
.....
.....

CÍRKEVNÍ GYMNÁZIUM PLZEŇ
Mikulášské nám. 15, 326 00 Plzeň
tel.: 377 248 816, 377 240 159

